

کنترل موقعیت کلاچ در سیستم انتقال قدرت دستی خودکار شده با استفاده از عملگرهای الکترومکانیکی

عباس سلطانی^{۱*}، میلاد آریان فرد^۲

۱- مرکز آموزش عالی فنی و مهندسی بوئین زهرا، دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)، قزوین، ایران.
۲- دانشکده مهندسی مکانیک، دانشگاه فنی و حرفه‌ای، تهران، ایران.

تاریخچه داوری:

دریافت: ۱۴۰۰/۰۵/۰۶
بازنگری: ۱۴۰۰/۰۷/۲۷
پذیرش: ۱۴۰۰/۰۸/۱۳
ارائه آنلاین: ۱۴۰۰/۰۸/۲۲

کلمات کلیدی:

کلاچ خودکار
عملگر
کنترل مود لغزشی
تخمین گر
فیلتر کالمن آنستند

خلاصه: در این مقاله، یک کنترل کننده مود لغزشی تطبیقی با بهره‌های متغیر جهت مقابله بهتر با نامعینی‌ها برای سیستم کنترل موقعیت در یک کلاچ الکترومکانیکی جهت به کارگیری در انتقال قدرت دستی خودکار شده طراحی می‌شود. از آنجا که در وضعیت رانندگی‌های طولانی، سیستم‌های انتقال قدرت در معرض تغییر در پارامترها مانند تغییر در ضریب اصطکاک صفحه کلاچ و سفتی فنر دیافراگمی کلاچ قرار می‌گیرند، یک روش کنترلی مقاوم جهت غلبه بر نامعینی‌ها و اغتشاش‌ها لازم می‌باشد. از آنجایی که اکثر متغیرهای دینامیکی سیستم انتقال قدرت مانند سرعت و شتاب بلبرینگ رهاسازی کلاچ به صورت مقرون به صرفه قابل اندازه‌گیری نیستند، یک تخمین گر غیرخطی بر پایه فیلتر کالمن آنستند جهت تخمین متغیرهای حالت سیستم طراحی شده است. همچنین، یک مدل غیرخطی عملگر الکترومکانیکی برای سیستم کلاچ خودکار ارائه می‌شود. این مدل با نتایج حاصل از تست آزمایشگاهی صحه‌گذاری شده است. شبیه‌سازی‌های مختلف از چندین ورودی مرجع جابجایی بلبرینگ کلاچ، جهت ارزیابی عملکرد کنترل کننده و تخمین گر در نرم‌افزار متلب انجام می‌شود. جهت ارزیابی عملکرد سیستم کنترلی پیشنهادی، از کمیت جذر میانگین مربعات خطای ردیابی موقعیت، استفاده شده است. نتایج به دست آمده، نشانگر کارایی بالاتر کنترل کننده تطبیقی طراحی شده در بهبود خطای ردیابی موقعیت در مقایسه با کنترل کننده مود لغزشی مرسوم می‌باشد.

۱- مقدمه

جعبه دنده دستی خودکار شده را می‌توان با اضافه نمودن عملگرهای هیدرولیکی یا الکترومکانیکی جهت انجام فرآیندهای تعویض دنده و کلاچ‌گیری خودکار، و همچنین واحد کنترل انتقال قدرت^۵ به یک جعبه دنده دستی ایجاد کرد. سیستم کنترل این جعبه دنده فرایند تعویض دنده و کلاچ‌گیری را متناسب با شرایط رانندگی و انتظار راننده به صورت خودکار انجام می‌دهد. کنترل کلاچ نقش بسیار مهمی را در رفتار موتور و ضربات اعمال شده به سیستم انتقال قدرت و در نتیجه راحتی راننده و سایش کلاچ ایجاد می‌کند به نحوی که واحد کنترل کلاچ می‌بایست درگیری نرم و بدون لغزش بیش از حد کلاچ را در هنگام شروع حرکت و همچنین هنگام تعویض دنده تضمین کند و این هدف بدون استفاده از یک سیستم کنترل پیشرفته میسر نخواهد شد [۲ و ۳].

در سالیان اخیر، سیستم‌های انتقال قدرت دستی^۱ و خودکار^۲ متناسب با مزایا و معایبی که فراهم می‌کنند، در خودروها به شکل فراگیری استفاده شده‌اند. اخیراً ایده خودکار نمودن فرایند تعویض دنده در جعبه دنده‌های دستی از طریق عملگرهای^۳ تعویض دنده و کلاچ‌گیری به سرعت رشد کرده است به طوری که این نوع جعبه دنده، سیستم انتقال قدرت دستی خودکار شده^۴ شناخته می‌شود. به کارگیری این نوع جعبه دنده به دلیل استفاده کردن از قطعات جعبه دنده دستی و خط تولید آن، باعث کاهش هزینه‌های تولید نسبت به سیستم‌های انتقال قدرت خودکار دیگر می‌شود [۱].

- 1 Manual Transmission (MT)
- 2 Automatic Transmission (AT)
- 3 Actuators
- 4 Automated Manual Transmission (AMT)

5 Transmission Control Unit (TCU)

* نویسنده عهده‌دار مکاتبات: soltani@bzte.ac.ir

حقوق مؤلفین به نویسندگان و حقوق ناشر به انتشارات دانشگاه امیرکبیر داده شده است. این مقاله تحت لیسانس آفرینندگی مردمی (Creative Commons License) در دسترس شما قرار گرفته است. برای جزئیات این لیسانس، از آدرس <https://www.creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/legalcode> دیدن فرمائید.

کنترل عملگر کلاچ یکی از مهمترین بخش‌های طراحی یک جعبه دنده دستی خودکار شده می‌باشد. عملگر کلاچ می‌بایست صفحه کلاچ را با در نظر گرفتن کمترین سایش، اعمال گشتاور در کمترین زمان و اعمال کمترین شوک به سیستم انتقال قدرت، درگیر کند و یا صفحه کلاچ را جدا کند [۴]. کیفیت پایین تعویض دنده اساساً وابستگی زیادی به روش‌های کنترلی عملگر کلاچ دارد و در این زمینه روش‌های زیادی توسط محققین ارائه شده است. در یکی از فعالیت‌ها، یک کنترل کننده مود لغزشی بر پایه خطی سازی پسخورد برای یک عملگر الکترومکانیکی کلاچ در یک سیستم انتقال قدرت دستی خودکار شده توسعه داده شده است [۵]. در تحقیقی دیگر، یک مدل دینامیکی غیرخطی برای طراحی سیستم کلاچ خودکار و یک کنترل کننده بهینه تطبیقی برای کنترل موقعیت کلاچ به کار گرفته شده است [۶]. همچنین، یک کنترل کننده تناسبی-انتگرالی-مشتقی^۱ غیرخطی با تنظیم بهینه جهت ارائه عملکرد کنترل موقعیت یک عملگر هیدرولیکی در سیستم انتقال قدرت دستی خودکار شده طراحی شده است [۷].

عملگرهای الکتروهیدرولیکی نیز برای کنترل سیستم انتقال قدرت دستی خودکار شده مورد استفاده قرار می‌گیرند که البته به دلیل وجود المان‌های هیدرولیکی از قبیل شیرهای سلنئیدی و پمپ و سنسورها، پیچیدگی‌های خود را دارد. به همین منظور امروزه، عملگرهای الکترومکانیکی به دلیل بازدهی بالاتر و پاسخ دینامیکی سریع‌تر جایگزین مناسبی برای عملگرهای هیدرولیکی به حساب می‌آیند. فعالیت‌هایی نیز به منظور استفاده از الکتروموتور جریان مستقیم^۲ در کنار جعبه دنده کاهنده سرعت انجام گرفته است. پژوهشگران در مرجع [۸]، روش جدیدی برای سیستم‌های کنترل موقعیت کلاچ الکترومکانیکی اتخاذ کردند. آن‌ها یک کنترل کننده مود لغزشی با پارامترهای تنظیم شده فازی نیز پیشنهاد دادند. در فعالیتی دیگر یک مدل دینامیکی برای عملگر هیدرولیکی کلاچ در جعبه دنده واقعی به کار گرفته شد. یک سیستم کنترلی تناسبی-انتگرالی-مشتقی به منظور اطمینان از عملکرد کنترل کلاچ ارائه شد [۹].

1 Direct Current (DC)
2 Direct Current (DC)

یک کنترل کننده ردیابی موقعیت در یک جعبه دنده دستی خودکار شده با عملگرهای الکترومکانیکی مورد استفاده قرار گرفت. به منظور دستیابی به دقت و سرعت بهتر سیستم کنترل، یک کنترل کننده بهینه زمان-گسسته موقعیت معرفی شد. این سیستم کنترل شامل کنترل کننده پسخورد حالت، انتگرال گیر گسسته و کنترل کننده پیشخورد می‌باشد [۱۰]. یک الگوریتم بهینه ترکیبی جدید برای موتور جریان مستقیم یک عملگر الکترومکانیکی ارائه شده است که شامل یک کنترل کننده بهینه غیرخطی و یک تنظیم کننده درجه دوم بهینه می‌باشد [۱۱]. در تحقیقی دیگر، یک کنترل کننده ردیابی موقعیت برای عملگر کلاچ جعبه دنده دستی خودکار شده که از یک موتور جریان مستقیم و یک انکودر^۳ بهره می‌برد، طراحی شد. یک کنترل کننده مقاوم اچ بی نهایت استفاده شد تا در مقابل مشکلاتی همچون اشباع ورودی کنترلی و پاسخ شوک دار که به دلیل افزایش ناگهانی گشتاور هنگام شروع درگیری کلاچ در نزدیکی نقطه تماس صفحه کلاچ ظاهر می‌شود، مقاومت کند [۱۲].

در بیشتر تحقیقات اخیر، متغیرهای حالت سیستم انتقال قدرت دستی خودکار شده قابل اندازه‌گیری در نظر گرفته شده‌اند. ولی به دلیل اینکه سرعت و شتاب زاویه‌ای عملگر کلاچ و گشتاور شفت به راحتی قابل اندازه‌گیری نیستند، خطاهای قابل ملاحظه‌ای می‌تواند در عملکرد این نوع سیستم‌ها ظاهر شود. در نتیجه یک تخمین‌گر حالت می‌تواند دقت و سرعت سیستم کنترلی را تضمین کند. به این منظور از یک فیلتر کالمن برای کنترل کننده پسخورد متغیرهای حالت با مشاهده‌گر مرتبه کامل موتور به منظور تخمین گشتاور شفت ورودی استفاده شده است [۱۳ و ۱۴]. چون سیستم انتقال قدرت خودرو از سیستم‌های غیرخطی پیچیده‌ای تشکیل شده است، فیلتر کالمن بر پایه مدل‌های خطی ساز پیشنهاد می‌شود. در یک تحقیق، یک استراتژی رهسازی کلاچ در سیستم انتقال قدرت دستی خودکار شده طراحی شد. استراتژی کنترل براساس تخمین گشتاور شفت محرک^۴ به کمک مشاهده‌گر مود لغزشی بود [۱۵]. همچنین از فیلتر کالمن به منظور تخمین

3 Encoder
4 Drive shaft

● ایجاد یک مدل دینامیکی معتبر و صحت‌گذاری شده به کمک نتایج حاصل از تست برای عملگر کلاچ الکترومکانیکی. در این تحقیق با توجه به در دسترس نبودن مدل مکانیزم عملگر مذکور و همچنین نیاز مبرم به آن در طراحی کنترل‌کننده، یک مدل دینامیکی دقیق و صحت‌گذاری شده از عملگر کلاچ تهیه شده است. دو مدل دینامیکی غیرخطی از عملگر کلاچ با دقت قابل قبول، ساخته شده که اولی در نرم‌افزار متلب و دومی در نرم‌افزار آدامز^۳ می‌باشد. به منظور تصدیق مدل اول جهت به‌کارگیری در طراحی کنترل‌کننده، نتایج حاصل از شبیه‌سازی دو مدل مذکور با اعمال ورودی مشابه، با هم مقایسه می‌شوند. همچنین جهت اصلاح هر چه دقیق‌تر مدل اول، به صحت‌گذاری آن از طریق نتایج آزمایشگاهی پرداخته می‌شود.

● استفاده ترکیبی از کنترل‌کننده مود لغزشی با بهره‌های تطبیقی جهت مقابله با نامعینی‌های زیاد سیستم و تخمین‌گر غیرخطی فیلتر کالمن آنستند. چرا که به دلیل وجود فنر دیافراگمی کلاچ و فنر مارپیچ عملگر کلاچ، سیستم رفتار غیرخطی نسبتاً شدیدی از خود نشان می‌دهد. به همین دلیل، لازم است یک تخمین‌گر غیرخطی مانند فیلتر کالمن آنستند در سیستم کنترلی پیشنهادی جهت تخمین متغیرهایی که به سادگی قابل اندازه‌گیری نیستند مانند سرعت و شتاب زاویه‌ای ورودی عملگر، استفاده شود. کنترل‌کننده مود لغزشی تطبیقی طراحی شده که به عدم قطعیت‌های سیستم حساس نیست، از بهره‌های لغزشی تطبیقی جهت حذف مرزهای عدم قطعیت استفاده می‌کند. سرعت و شتاب زاویه‌ای عملگر کلاچ با استفاده از فیلتر کالمن آنستند به صورت برخط تخمین زده می‌شود.

براین اساس در بخش دوم این مقاله، ابتدا یک مدل ریاضی از عملگر الکترومکانیکی غیرخطی برای سیستم کلاچ ارائه می‌شود. سپس، به صحت‌گذاری این مدل بر اساس نتایج حاصل از شبیه‌سازی مدل ساخته شده در آدامز و نیز نتایج بدست‌آمده از تست آزمایشگاهی پرداخته می‌شود. در قسمت سوم، طراحی تخمین‌گر حالت با استفاده از فیلتر کالمن آنستند مورد بحث قرار گرفته است. روش طراحی سیستم کنترل موقعیت کلاچ از طریق کنترل‌کننده مود لغزشی تطبیقی در بخش بعدی توضیح داده می‌شود. در

حالت سیستم‌های کنترل پایداری خودرو مانند سرعت‌های طولی و عرضی خودرو و سرعت لغزشی تایرها استفاده شده است [۱۶]. در مرجع [۱۷] یک کنترل‌کننده مود لغزشی جهت طراحی عملگرهای ترکیبی الکترومکانیکی و الکتروهیدرولیکی ارائه شد. تمرکز اصلی این پژوهش بر روی کنترل فشار در عملگر الکتروهیدرولیکی با پارامترهای متغیر با زمان بدون به‌کارگیری مشاهده‌گر متغیرهای حالت بود و فنر کلاچ به صورت غیرخطی مدل شد. محققان در مقاله‌ای دیگر، ترکیبی از یک کنترل‌کننده تناسبی-انتگرالی-مشتقی و کنترل‌کننده مود لغزشی به منظور طراحی سیستم کنترل عملگر الکترومکانیکی ارائه نمودند. اما اثر نامعینی‌های پارامتریک در عملکرد کنترل‌کننده بررسی نشدند و متغیرهای حالتی که در طراحی سیستم کنترل استفاده می‌شوند، معین و در دسترس لحاظ شدند. در نتیجه تخمین‌گر در الگوریتم کنترلی به کار گرفته نشده است [۱۸].

به دلیل غیرخطی بودن شدید رابطه نیرو-جابجایی فنر کلاچ و عملگر کلاچ، یک تخمین‌گر غیرخطی به منظور تخمین حالت‌های سیستم نیاز است. برای رسیدن به این هدف، روش‌های مختلفی از قبیل روش حداقل مربعات بازگشتی، مشاهده‌گر مود لغزشی، فیلتر کالمن توسعه‌یافته^۱ و آنستند^۲ پیشنهاد شده است. البته فیلتر کالمن توسعه‌یافته به ندرت در مطالعات مربوط به سیستم انتقال قدرت دستی خودکار شده بررسی شده است. زمانی که فیلتر کالمن توسعه‌یافته در یک سیستم پیچیده غیرخطی اعمال می‌شود، مشکلاتی ممکن است به وجود آید. یکی از آنها محاسبات ماتریس انتقال حالت است که نیازمند محاسبه ماتریس ژاکوبی است. علاوه بر این، خطی‌سازی ممکن است مشکلات زیادی را ایجاد کند و حتی ممکن است منجر به واگرا شدن فیلتر شود. به منظور رفع این مشکلات مخصوصاً جهت غلبه بر غیرخطی‌های شدید، فیلتر کالمن آنستند مطرح شده است و نیاز به خطی‌سازی معادلات سیستم ندارد [۱۶].

بر اساس مرور مطالعات انجام‌شده، نوآوری‌های این مقاله را می‌توان به صورت زیر ذکر کرد:

- 1 Extended Kalman Filter (EKF)
- 2 Unscented Kalman Filter (UKF)

شکل ۱. عملگر کلاچ

Fig. 1. The clutch actuator

به موتور تنظیم می‌شود. شکل ۲ شمای کلی از مدل الکتروموتور جهت به‌کارگیری در عملگر را نشان می‌دهد. بر پایه معادلات سیستم‌های الکتریکی و مکانیکی، مدل ریاضی سیستم الکترومکانیکی به صورت زیر توصیف می‌شود [۱۹]:

$$L_a \frac{di_a}{dt} + R_a i_a + k_e \omega_m = u_a \quad (1)$$

$$J_m \frac{d\omega_m}{dt} + B_m \omega_m = k_t i_a - T_L \quad (2)$$

که در آن، متغیرهای حالت سیستم، سرعت زاویه‌ای موتور ω_m و جریان موتور i_a می‌باشند. u_a ولتاژ موتور الکتریکی، T_L بار مقاوم موتور که به عنوان اغتشاش در نظر گرفته می‌شود، B_m ضریب اصطکاک ویسکوز، J_m ممان اینرسی، k_t ضریب کوپلینگ الکترومکانیکی، k_e ضریب نیروی ضد محرکه الکتریکی، R_a مقاومت موتور و L_a اندوکتانس موتور می‌باشد.

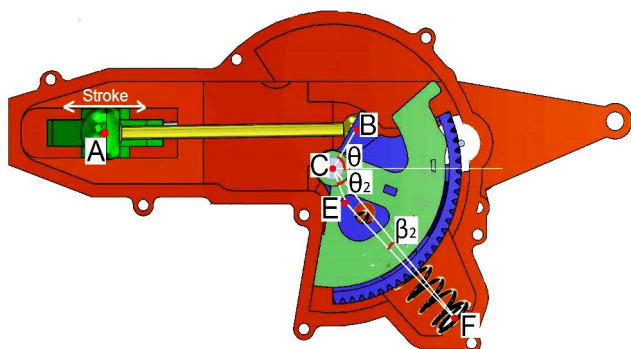
ادامه، عملکرد کنترل‌کننده کلاچ با چندین شبیه‌سازی بررسی شده است. در نهایت، بحث و نتیجه‌گیری ارائه خواهد شد.

۲- مدل عملگر الکترومکانیکی کلاچ

در این قسمت، یک مدل عملگر الکترومکانیکی که از یک موتور الکتریکی برای درگیری و رهاسازی کلاچ استفاده می‌کند، ارائه می‌شود. در عملگر کلاچ، حرکت دورانی موتور الکتریکی از طریق یک مکانیزم چرخ‌دنده به همراه یک اهرم‌بندی ساده لنگ لغزنده به حرکت رفت و برگشتی تبدیل می‌شود؛ که نهایتاً به کمک اهرم کلاچ و بلب‌رینگ کلاچ، باعث درگیری و رهاسازی صفحه کلاچ می‌شود. عملگر کلاچ به کار گرفته شده، در شکل ۱ مشاهده می‌شود. این عملگر کلاچ از یک الکتروموتور جریان مستقیم، یک چرخ‌دنده و پینیون، یک فنر مارپیچ جهت تعدیل نیروی فنر کلاچ و یک مکانیزم لنگ لغزنده تشکیل شده است.

۲-۱- مدل موتور الکتریکی

در این بخش، مدل یک موتور الکتریکی جریان مستقیم جهت طراحی کنترل‌کننده ارائه می‌شود. در کنترل جریان موتور، فقط ولتاژ اعمال شده

شکل ۳. دیاگرام شماتیک مکانیزم عملگر کلاچ

Fig. 3. Schematic diagram of the clutch actuator mechanism

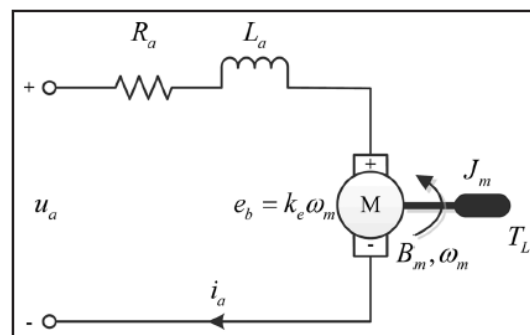
$$\frac{\dot{EF}}{EF} = \frac{\overline{CE} \cdot \overline{CF} \cdot \omega \sin \theta_2}{\overline{EF}^2} = \frac{17.665 \times 10^{-4} \omega \sin \theta_2}{\overline{EF}^2} \quad (3)$$

طول فنر از طریق حل معادله دیفرانسیل که در رابطه (۳) بیان شده، با شرایط اولیه $\overline{EF}$ برابر $45/7\text{mm}$ محاسبه می‌شود. بنابراین، در صورت مشخص بودن زاویه β_1 ، نیروی فنر و گشتاور آن حول نقطه E بدست می‌آید. این زاویه از طریق رابطه زیر با اعمال شرایط اولیه β_1 برابر $1/18$ درجه محاسبه می‌شود:

$$\dot{\beta}_2 = \frac{-\overline{CE} \cdot \omega \cdot \cos(\theta_2 + \beta_2)}{\overline{EF}^2} = \frac{-0.025 \omega \cdot \cos(\theta_2 + \beta_2)}{\overline{EF}^2} \quad (4)$$

۲-۲-۲-۱ مدل سینماتیکی مکانیزم عملگر

در ابتدا، لازم است که معادله غیرخطی نیروی فنر دیافراگمی کلاچ نسبت به تغییر شکل فنر بدست آید. جهت تعیین معادله مذکور، یک فنر

شکل ۲. مدل موتور عملگر کلاچ

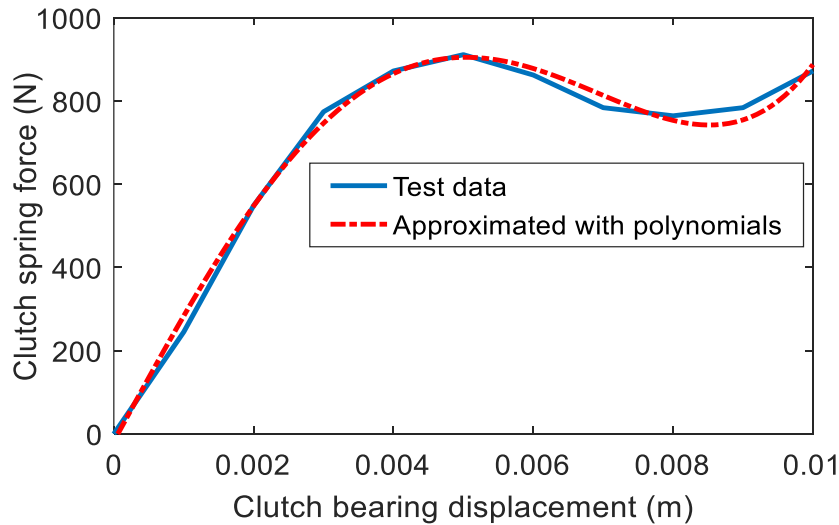
Fig. 2. The model of clutch actuator motor

۲-۲-۲-۲ مدل مکانیزم عملگر

شماتیک عملگر کلاچ در شکل ۳ نمایش داده شده است. همان طوری که در این شکل مشخص است، این سیستم به صورت کلی از سه بخش تشکیل شده است: چرخ‌دنده، فنر و یک مکانیزم لنگ لغزنده. در نتیجه مدل سیستم از یک مجموعه معادلات سینماتیکی و سینتیکی که دینامیک سیستم را بیان می‌کند، تشکیل می‌شود. لنگ لغزنده شامل اهرم‌های AB، BC و مفصل‌های A، B و C می‌باشد. نقاط C و F ثابت هستند و نقطه A حرکت انتقالی دارد.

۲-۲-۲-۱ مدل سینماتیکی مکانیزم عملگر

ورودی عملگر، یک قطعی از چرخ‌دنده است که محور موتور به آن متصل شده و وظیفه افزایش گشتاور و کاهش سرعت را بر عهده دارد. این حرکت دورانی نهایتاً توسط مکانیزم لنگ لغزنده به حرکت انتقالی تبدیل می‌شود. سرعت زاویه‌ای دنده، ω است که برابر مشتق زمانی θ می‌باشد. بر اساس هندسه مکانیزم، روابط مثلثاتی و تحلیل حرکت‌های نسبی، مشتق طول فنر به صورت زیر بیان می‌شود:

شکل ۴. منحنی نیرو-جابجایی فنر دیافراگمی

Fig. 4. Load-deflection curve for the diaphragm spring

می‌آید. رابطه جابجایی بلبرینگ کلاچ و زاویه دوران موتور به صورت زیر بیان می‌شود:

$$x_c = 0.0036 - 0.0067 \cos \theta \quad (6)$$

گشتاور کلی فنر عملگر و فنر کلاچ به عنوان گشتاور مقاوم T_L در نظر

گرفته می‌شود. متغیرهای حالت به صورت زیر تعریف می‌شوند:

$$X = [x_1 \quad x_2]^T = [\omega \quad \dot{\omega}]^T \quad (7)$$

بر اساس معادلات دینامیکی مذکور، معادلات حالت عملگر کلاچ

به صورت زیر نوشته می‌شوند:

$$\dot{x}_1 = x_2 = \dot{\omega} \quad (8)$$

کلاچ توسط دستگاه تست کشش فشار سنتام^۱ تحت آزمایش قرار گرفت. برای این منظور، یک کلاچ به همراه فنر دیافراگمی در دمای اتاق تحت نیروی فشاری قرار گرفت. مقادیر نیرو و جابجایی آن، به ترتیب توسط یک نیروسنج با دقت ۰/۱ N و ظرفیت ۱۵۰ kN و یک انکودر با دقت ۰/۰۰۱ mm اندازه‌گیری شد. منحنی نیرو-جابجایی به دست آمده از این فنر به صورت غیرخطی بوده که با یک چند جمله‌ای درجه ۴ مطابق رابطه (۵) توسط نرم افزار متلب تقریب خوبی زده می‌شود. البته در مقالات مشابه، این منحنی توسط معادله چند جمله‌ای با درجه ۵ نیز تقریب زده شده است.

$$F_s = 5.91 \times 10^{11} x_c^4 - 8.3 \times 10^9 x_c^3 + 2.344 \times 10^6 x_c^2 + 3.065 \times 10^5 x_c - 17.68 \quad (5)$$

منحنی نیرو-جابجایی فنر دیافراگمی کلاچ نیز در شکل ۴ رسم شده است:

می‌توان معادله حرکت را با استفاده از معادله لاگرانژ نوشت. نسبت تبدیل

بین دنده‌های شفت الکتروموتور و چرخ‌دنده عملگر، N_m برابر ۴۰/۵ می‌باشد.

گشتاور ورودی عملگر از طریق ضرب این عدد در گشتاور الکتروموتور بدست

شکل ۵. مدل عملگر کلاچ در نرم افزار آدامز/ویو

Fig. 5. The clutch actuator model in ADAMS/View software

۳-۱- بررسی اعتبار مدل به کمک نرم افزار آدامز

پس از مدل سازی عملگر، با اعمال ورودی به آن و شبیه سازی سیستم به بررسی عملکرد عملگر کلاچ پرداخته می شود. زمان نمونه برداری، ۵ میلی ثانیه در نظر گرفته شد. سپس نتایج شبیه سازی مدل ارائه شده در نرم افزار متلب با نتایج تجزیه و تحلیل مدل نرم افزار آدامز نشان داده شده در شکل ۵ مقایسه شد. انواع مختلف مفصل ها برای اتصال اجزاء به یکدیگر بر اساس شرایط واقعی در مدل استفاده شده است. همچنین، سه فنر مختلف شامل فنر کلاچ، فنر عملگر و فنر متعادل کننده نیرو و گشتاور وجود دارد. ثابت سفتی فنر برای عملگر ۱۴ N/mm انتخاب شده است. ورودی عملگر، حرکتی با سرعت زاویه ای ۶۰ rad/s است که بر چرخ دنده ورودی مدل اعمال می شود. برخی از تغییرات لازم در پارامترهای مدل متلب صورت گرفته است تا توافق خوبی با نتایج مدل آدامز حاصل شود. نمودار موقعیت زاویه ای برای چرخ دنده در شکل ۶ نشان داده شده و جابجایی بلبرینگ کلاچ در شکل ۷ رسم شده است. در هر دو مورد، توافق بسیار نزدیکی بین نتایج شبیه سازی مدل ها پس از به روزرسانی مدل به دست آمده است. نیروی فنر دیافراگمی

$$\dot{x}_2 = \ddot{\omega} = \left(\frac{1}{I_a} \right) \left[- \left(k_{\omega} + \frac{R_a I_a}{L_a} \right) x_2 - \left(\frac{R_a k_{\omega} + k_t N_m^2 k_e}{L_a} \right) x_1 + \left(\frac{R_a T_L}{L_a} \right) + T_L + \left(\frac{k_t N_m}{L_a} \right) u_a \right] \quad (9)$$

$$T_L = -0.906\theta^3 - 4.94\theta^2 + 28.68\theta - 25.03 \quad (10)$$

که در آن، I_a ممان اینرسی کل سیستم و برابر 0.02 kg.m^2 ، $\dot{x}_2 = \ddot{\omega}$ مشتق شتاب زاویه ای و k_{ω} می باشد. ممان اینرسی معادل کل قسمت های دورانی عملگر کلاچ از جمله چرخ دنده و میله های رابط مکانیزم می باشد که با سعی و خطا و همچنین انجام شبیه سازی های متعدد و مقایسه نتایج تحلیل با نتایج تست به دست آمده است. نهایتاً معادله خروجی سیستم به صورت زیر بیان می شود:

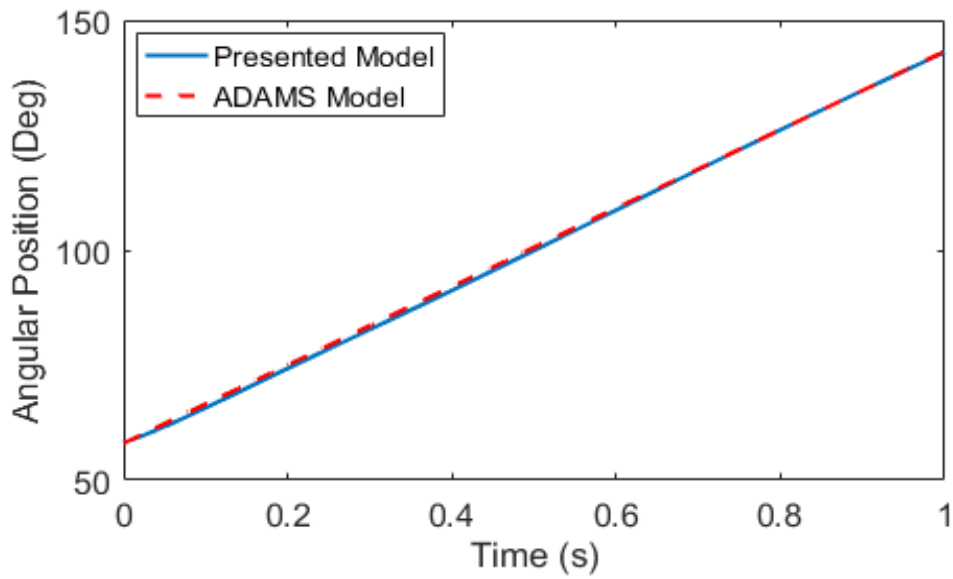
$$y = [y_1 \quad y_2]^T = [\theta \quad i_a]^T \quad (11)$$

$$y_1 = \theta = \int \omega dt = \int x_1 dt \quad (12)$$

$$y_2 = i_a = \left(\frac{I_a x_2 + k_{\omega} x_1 - T_L}{k_t N_m} \right) \quad (13)$$

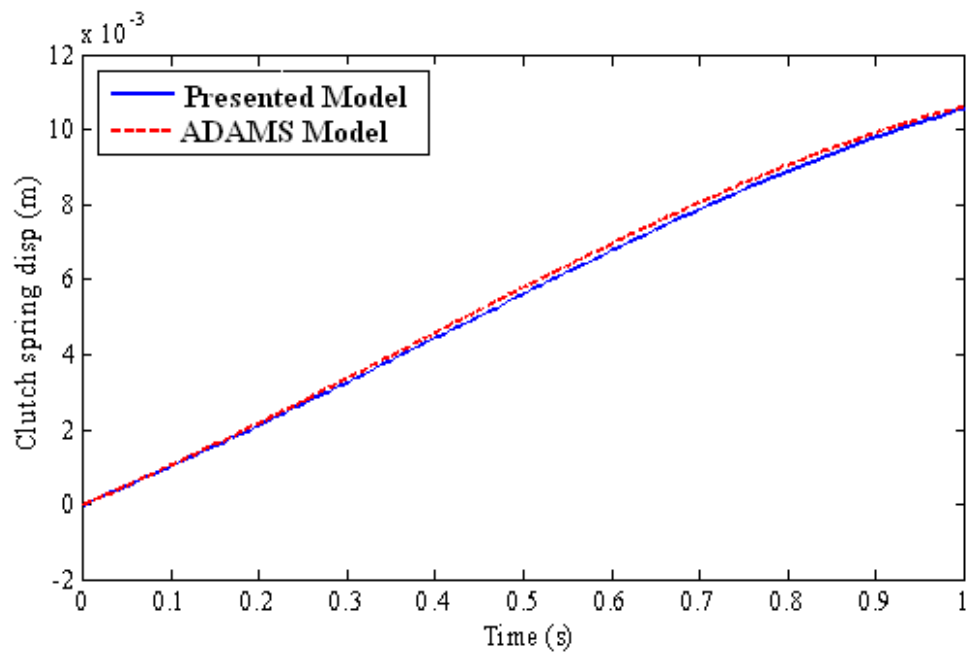
۳-۲- صحنه گذاری مدل عملگر

جهت اعتبارسنجی مدل عملگر کلاچ، ابتدا از یک مدل دقیق ساخته شده در نرم افزار آدامز و شبیه سازی آن بهره گرفته شده است و سپس با مقایسه تست های آزمایشگاهی، صحنه گذاری مدل انجام شده است.

شکل ۶. موقعیت زاویه‌ای چرخ دنده عملگر

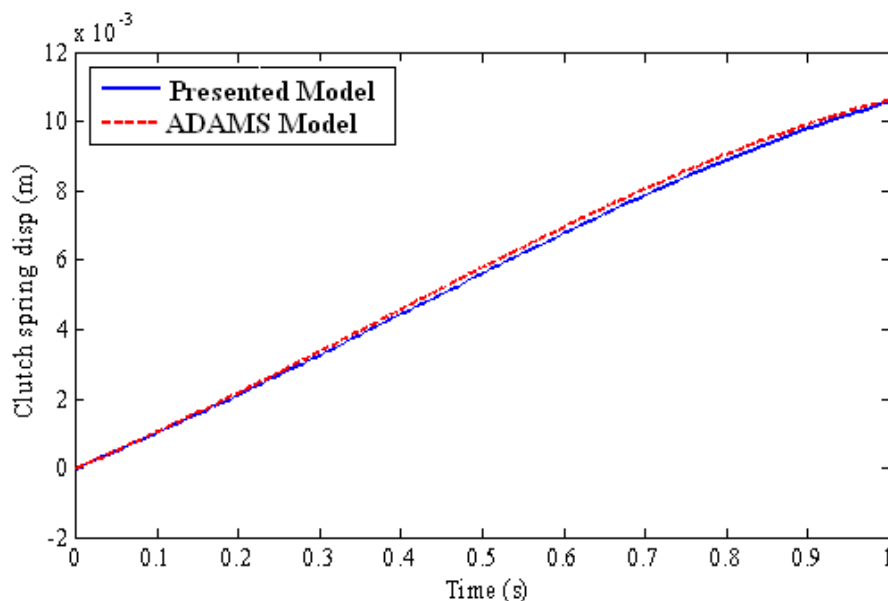
Fig. 6. Angular position of actuator gear

شکل ۷. جابجایی بلبرینگ کلاچ

Fig. 7. The clutch ball bearing displacement

شکل ۸. موقعیت زاویه‌ای شفت الکتروموتور

Fig. 8. Angular position of electromotor shaft

جدول ۱. مقادیر پارامترهای مدل موتور الکتریکی

Table 1. Parameter values of the electric motor model

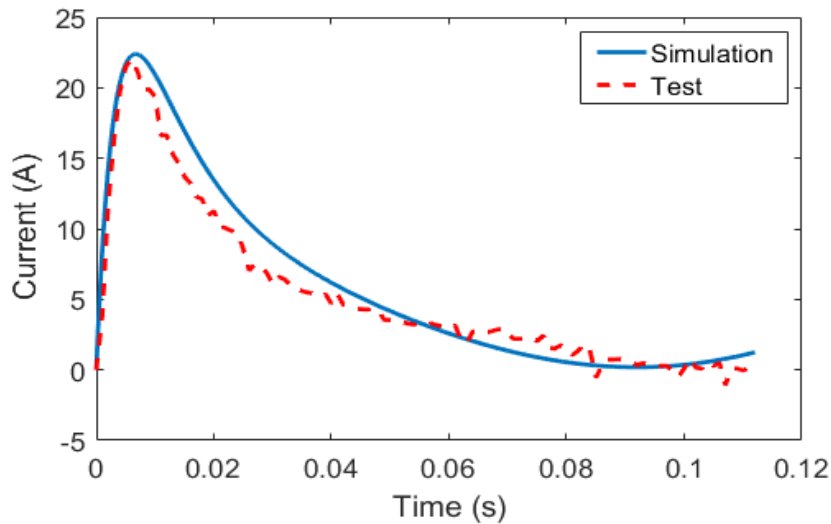
پارامتر	واحد	مقدار
اندوکتانس موتور	H	۰/۰۰۰۹
ضریب نیروی ضد محرکه الکتریکی	V.s/rad	۰/۰۲۱۴
ضریب میرایی دورانی	N.m.s/rad	۰/۰۰۰۰۵۷
مقاومت داخلی موتور	Ω	۰/۵۱
ممان اینرسی شفت موتور	kg.m ^۲	۰/۰۰۰۰۱۲
ضریب جفت‌شدگی الکترومکانیکی	N.m/A	۰/۰۱۸
ولتاژ ورودی موتور	V	۱۴

کلاچ در شکل ۸ نشان داده شده است.

پارامترهای مدل موتور الکتریکی نیز در جدول ۱ آمده است. برخی از این پارامترها با توجه به نتایج تست دینامومتر الکتروموتور در آزمایشگاه به دست آمده و برخی دیگر، با سعی و خطا و همچنین انجام شبیه‌سازی‌های مختلف و مقایسه نتایج آن با نتایج حاصل از تست، تعیین شده‌اند.

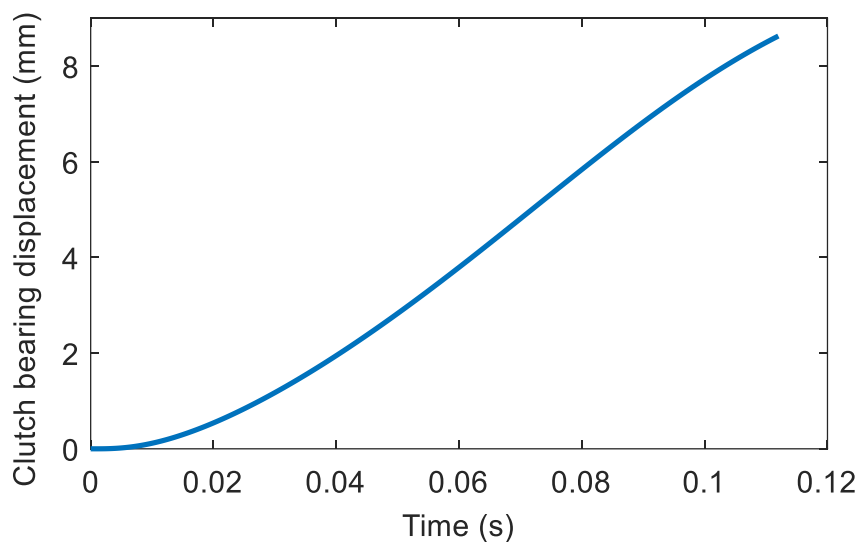
۲-۳-۲- بررسی اعتبار مدل به کمک نتایج تست

به منظور ارزیابی عملکرد مدل عملگر کلاچ در نرم‌افزار متلب، ولتاژ ورودی ۱۴ ولت به موتور جریان مستقیم اعمال می‌شود. زمان نمونه‌برداری، ۵ میلی ثانیه می‌باشد. نهایتاً نتایج تست و شبیه‌سازی مربوط به موقعیت زاویه‌ای شفت الکتروموتور و جریان آن با هم مقایسه شدند و در شکل‌های

شکل ۹. جریان الکتریکی موتور

Fig. 9. The motor current

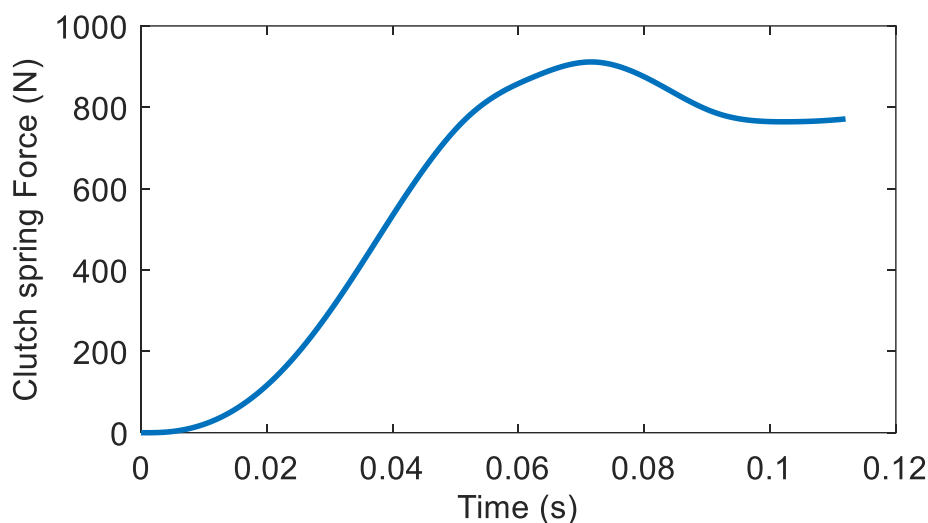

شکل ۱۰. جابجایی بلبرینگ کلاچ

Fig. 10. The clutch ball bearing displacement

۳- تخمین متغیرهای حالت با استفاده از فیلتر کالمن آنستند همانطور که قبلاً ذکر شد، متغیرهای حالت که سرعت زاویه‌ای و شتاب زاویه‌ای چرخ دنده ورودی می‌باشند، توسط فیلتر کالمن آنستند تخمین زده می‌شوند. قابل ذکر است که در این تحلیل، موقعیت زاویه‌ای چرخ دنده و جریان الکتریکی موتور، متغیرهای قابل اندازه‌گیری هستند. معادلات

۸ و ۹ مشاهده می‌شوند. همان‌طور که مشاهده می‌شود می‌توان گفت تطبیق نسبتاً قابل قبولی در نتایج شبیه‌سازی و تست وجود دارد. پس از اطمینان از صحت مدل، نتایج شبیه‌سازی مدل عملگر مربوط به جابجایی بلبرینگ کلاچ و نیروی فنر دیافراگمی کلاچ به ترتیب در شکل‌های ۱۰ و ۱۱ نشان داده شده است.

شکل ۱۱. نیروی فنر دیافراگمی کلاچ

Fig. 11. The force of the clutch diaphragm spring

دینامیکی یک سیستم غیرخطی زمان گسسته به طور کلی به صورت زیر R_k می‌باشند.

در این تحقیق از آوردن جزئیات الگوریتم این فیلتر به دلیل حجم زیاد بیان می‌شود:

روابط آن، صرفنظر شده است. جهت مطالعه آن، می‌توان به مقاله [۲۰] مراجعه نمود.

$$x_{k+1} = f(x_k, u_k, t_k) + w_k \quad (14)$$

$$y_k = h(x_k, t_k) + v_k \quad (15)$$

۴- طراحی سیستم کنترل

در این بخش به طراحی کنترل کننده بر پایه کنترل مود لغزشی تطبیقی برای یک کلاچ خودکار پرداخته می‌شود. در ابتدا، کنترل کننده مود لغزشی مرسوم معرفی می‌شود و سپس کنترل کننده مود لغزشی با بهره تطبیقی پیشنهاد می‌گردد. برای کنترل کننده مود لغزشی، تابع خطا به وسیله معادله زیر تعریف می‌شود:

$$e_1 = x_c - x_d, \quad e_2 = v_c - v_d, \quad e_3 = a_c - a_d \quad (16)$$

سطح لغزشی S که شامل یک مؤلفه انتگرال گیر است به شکل زیر تعریف می‌شود:

که در آن x_k بیانگر متغیرهای حالت نامعلوم سیستم در زمان نمونه برداری u_k, k بیانگر ورودی خارجی معلوم و y_k نیز بیانگر خروجی یا سیگنال قابل اندازه گیری مخدوش به نویز است که تابعی از متغیرهای حالت و زمان بوده و با h نمایش داده می‌شود. دینامیک سیستم، با تابع غیرخطی f مشخص می‌شود. در فرآیند تخمین، هر دو تابع f و h معلوم فرض می‌شوند. نویز فرآیند w_k از دینامیک سیستم ناشی شده و نویز اندازه گیری v_k ناشی از عدم قطعیت داده‌های ثبت شده است. نویزهای فرآیند و اندازه گیری هر دو گوسی سفید بوده و دارای میانگین صفر و کوواریانس‌های به ترتیب Q_k و

زیر تعریف شود:

$$S = e_3 + k_1 e_2 + k_2 e_1 + k_3 \int_0^t e_1 dt \quad (17)$$

$$u_a = \frac{L_a}{k_t N_m} \left[\left(\frac{I_a}{c_1} \right) (\dot{a}_d - k_1 e_3 - k_2 e_2 - k_3 e_1 - \eta \operatorname{sign}(S)) + \left(k_\omega + \frac{R_a I_a}{L_a} \right) \alpha \right] + \frac{1}{k_t N_m} [(R_a k_\omega + k_t N_m^2 k_e) \omega - L_a \hat{\lambda} \dot{T}_L - L_a \hat{\phi} \dot{T}_L] \quad (22)$$

که k_1 و k_2 کمیت‌های اسکالر مثبت هستند و v_d ، x_d و a_d مسیر مطلوب می‌باشند و v_c و a_c مقادیر سرعت و شتاب بلبرینگ کلاچ می‌باشند که به صورت زیر محاسبه می‌شوند:

$$v_c = c_1 \omega, \quad a_c = c_1 \alpha \quad (18)$$

با مشتق‌گیری از رابطه (۱۷):

$$\dot{S} = \left(\frac{c_1}{I_a} \right) \left[- \left(k_\omega + \frac{R_a I_a}{L_a} \right) \alpha - \left(\frac{R_a k_\omega + k_t N_m^2 k_e}{L_a} \right) \omega + \left(\frac{R_a T_L}{L_a} \right) + \dot{T}_L + \left(\frac{k_t N_m}{L_a} \right) u_a \right] - \dot{a}_d + k_1 e_3 + k_2 e_2 + k_3 e_1 \quad (19)$$

برای همگراشدن سطح لغزشی به صفر به طور مجانبی، رابطه شرط

لغزشی به صورت زیر تعریف می‌شود:

$$\dot{S} = -\eta \operatorname{sign}(S); \quad (\eta > 0) \quad (20)$$

که در آن، sign تابع علامت می‌باشد. در نتیجه:

$$\frac{1}{2} \left(\frac{d}{dt} \right) S^2 = S \dot{S} = -\eta \operatorname{sign}(S) S < 0 \quad (21)$$

که در آن، یک ثابت با علامت مثبت است. بر اساس روابط (۱۶) تا (۱۹)

و معادلات دینامیکی سیستم، قانون کنترل مود لغزشی می‌تواند به صورت

که در آن مقدار $\hat{e} T_L$ تخمین زده شده گشتاور عملگر، $\hat{\phi} \dot{T}_L$ مشتق مقدار تخمینی گشتاور عملگر، $\lambda = \left(\frac{R_a}{L_a} \right)$ و ϕ برابر ۱ می‌باشد. فرض بر این است که عدم قطعیت‌های سیستم در گشتاور عملگر و مشتق آن وجود دارد. تابع علامت در قانون کنترلی، رابطه (۲۲)، باعث بروز ناپیوستگی و نوساناتی در آن می‌شود به طوری که ممکن است نیروی کنترلی را افزایش داده و دینامیک فرکانس بالا که مدل نشده‌اند را نیز تحریک کند. برای حذف ناپیوستگی و نوسانات ایجادشده، تابع علامت با تابع اشباع $\operatorname{sat}(S / \psi)$ با ضخامت لایه مرزی ψ مثبت جایگزین می‌شود. ولتاژ ورودی کنترلی اعمال شده به الکتروموتور شرایط زیر را باید داشته باشد:

$$u_a = \begin{cases} -14 & u_a \leq -14 \\ u_a & -14 < u_a < 14 \\ 14 & u_a \geq 14 \end{cases} \quad (23)$$

ولتاژ نامی باتری خودرو، ۱۲ ولت است که در حالت شارژ کامل می‌تواند به ۱۴ ولت هم برسد. در این بررسی، مقدار ولتاژ باتری در حالت شارژ کامل لحاظ شده است. اکنون پایداری سیستم کنترل مود لغزشی پیشنهادی اثبات می‌شود. ابتداء تابع $d(t)$ به عنوان بار اغتشاش در دینامیک عملگر تعریف می‌شود که دلیل آن، دینامیک‌های مدل نشده و عدم قطعیت در مدل‌سازی دینامیکی سیستم غیرخطی عملگر و فنر دیافراگمی کلاچ می‌باشد.

$$\dot{V} = (\lambda + 1)S \left(\frac{c_1(\tilde{\lambda}T_L + \tilde{\phi}\dot{T}_L)}{I_a} - \eta \operatorname{sign}(S) \right) \quad d(t) = \frac{c_1(\tilde{\lambda}T_L + \tilde{\phi}\dot{T}_L)}{I_a} \quad (24)$$

$$\begin{aligned} &= (\lambda + 1)S (d(t) - \eta \operatorname{sign}(S)) = \\ &(\lambda + 1)(Sd(t) - \eta|S|) \leq \\ &(\lambda + 1)(|S||d(t)| - \eta|S|) \leq \\ &(\lambda + 1)|S|(|d(t)| - \eta) \end{aligned} \quad (27)$$

که در آن $\tilde{\lambda}$ ، اختلاف بین مقدار تخمین زده شده $\hat{\lambda}$ و واقعی λ می‌باشد. بنابراین $\tilde{\lambda} = \hat{\lambda} - \lambda$. به همین صورت، اختلاف بین مقادیر تخمین زده شده ϕ و واقعی آن، به صورت $\tilde{\phi} = \hat{\phi} - \phi$ تعریف می‌شود. عبارت $d(t)$ محدودیتی طبق رابطه زیر دارد:

$$|d(t)| < \eta \quad (25)$$

که می‌تواند از رابطه (۲۵) نتیجه شود:

$$\dot{V} < 0 \quad (28)$$

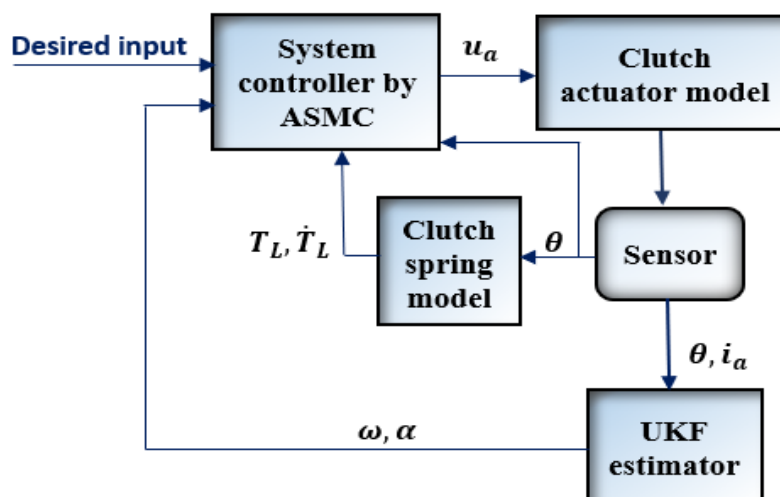
در نتیجه، عدم قطعیت‌ها و اغتشاشات سیستم محدود می‌شوند. تابع لیاپانوف انتخابی به شکل زیر تعریف شده است:

$$V = \frac{1}{2}\lambda S^2 + \frac{1}{2}\phi S^2 \quad (26)$$

از آنجا که تابع V مثبت معین و $\dot{V}$ منفی نیمه معین است، بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که سیستم کنترل طراحی شده، پایدار است. ساختار کلی طراحی کنترل کننده پیشنهادی برای عملگر کلاچ در شکل ۱۲ نشان داده شده است.

با استفاده از روابط (۱۹) و (۲۲) و عبارت $\operatorname{sign}(S) = |S|$ مشتق زمانی کمیت اسکالر V به صورت زیر محاسبه می‌شود:

بهره‌های کنترل مود لغزشی k_1 و k_2 و k_3 و η به کران بالای عدم

شکل ۱۲. ساختار کلی طرح کنترل کننده پیشنهادی

Fig. 12. Overall structure of the proposed controller scheme

عملکرد ردیابی موقعیت کلاچ خودکار به‌عنوان شرایط عملیاتی رایج به‌منظور صحت‌گذاری کنترل‌کننده مود لغزشی طراحی شده، انتخاب می‌شود که از داده‌های تجربی به‌دست آمده است و به‌وسیله رابطه (۳۴) تعریف می‌شود. این معادله از دریافت اطلاعات حسگر موقعیت کلاچ در هنگام درگیری در حالت‌های مختلف رانندگی به‌دست آمده است. البته متناسب با شرایط خودرو و موتور، این رابطه و منحنی متناظر با آن می‌تواند تا حدی تغییر کند ولی در حالت کلی، درگیری کلاچ را می‌توان با رابطه زیر تقریب زد:

$$x_d = \begin{cases} 0 & t \leq 0.2 \\ 4.58t + 0.58 & 0.2 < t < 1.4 \\ 8 & t \geq 1.4 \end{cases} \quad (34)$$

واحد x_d میلی‌متر می‌باشد. برای بهره‌های کنترل مود لغزشی، مقادیر k_1 ، k_2 و k_3 به‌ترتیب برابر ۸۰، ۱۷۰۰ و ۴۰۰ می‌باشند. η و نیز به‌ترتیب برابر ۳۰۰ و ۰/۵ در نظر گرفته شده‌اند. پاسخ دینامیکی به‌دست آمده از کنترل‌کننده جهت ردیابی مسیر مطلوب، در شکل ۱۳ نشان داده شده است. همان‌طور که در شکل ۱۳ نمایان است پاسخ سیستم کنترل ارائه‌شده، به‌سرعت به مسیر مطلوب موردنظر، $x_d(t)$ ، همگرا می‌شود. خطای ردیابی مسیر، نیز در شکل ۱۴ نشان داده شده است.

با توجه به شکل ۱۳، می‌توان مشاهده کرد که خطای ردیابی حالت پایدار جابجایی بلبرینگ کلاچ، بسیار کوچک در حدود ۰/۰۱ mm است و تقریباً قابل اغماض می‌باشد. شکل ۱۵ ولتاژ ورودی اعمال شده به الکتروموتور عملگر را نشان می‌دهد. موقعیت زاویه‌ای چرخ دنده عملگر در شکل ۱۶ رسم شده است. با مقایسه شکل‌های ۱۳ و ۱۶، می‌توان دریافت که رابطه بین جابجایی بلبرینگ کلاچ و موقعیت زاویه‌ای، خطی است، همان‌طور که در رابطه (۶) بیان شده است. جریان عبوری از مدار الکتریکی در شکل ۱۷ نمایان است. شکل ۱۸ نتایج شبیه‌سازی سرعت زاویه‌ای برای چرخ دنده را در دو حالت واقعی و تخمین‌زده شده توسط فیلتر کالمن آنسنتد نشان می‌دهد. علاوه بر این، شتاب زاویه‌ای چرخ‌دنده را در شکل ۱۹ می‌توان

قطعیت در کنترل‌کننده عملگر کلاچ مانند گشتاور عملگر و مشتق آن بستگی دارد. این بهره‌ها در کاربردهای عملی به روش سعی و خطا تنظیم می‌شوند. برای غلبه بر این مشکلات، کنترل مود لغزشی با بهره‌های تطبیقی ارائه می‌شود. بر این اساس، رابطه (۲۰) به‌صورت زیر اصلاح می‌شود:

$$\dot{S} = -\eta_{(t)} \operatorname{sat}(S/\psi) \quad (29)$$

مقادیر بهره‌های کنترل‌کننده با معادلات زیر بروز رسانی می‌شوند. مقادیر اولیه این بهره‌ها، با سعی و خطا به‌دست آمده‌اند.

$$\dot{\eta}_{(t)} = \eta_0 |S|, \quad (\eta_0 = 300) \quad (30)$$

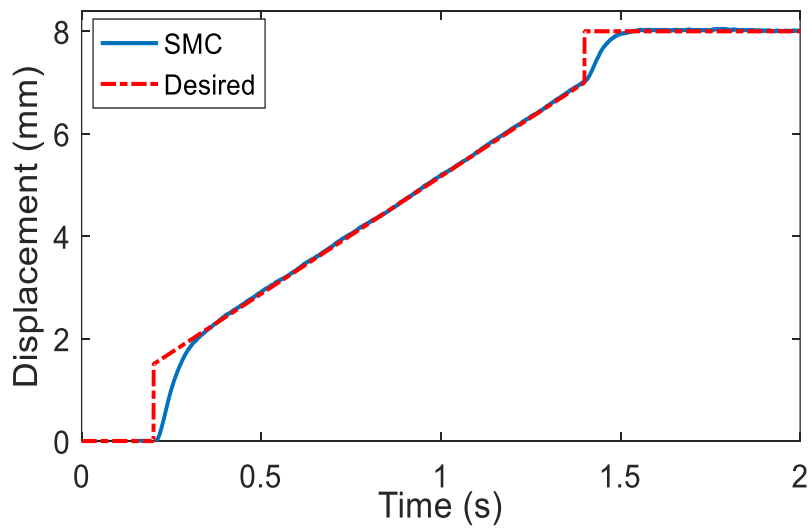
$$\dot{k}_1 = k_{1,0} |S|, \quad (k_{1,0} = 520) \quad (31)$$

$$\dot{k}_2 = k_{2,0} |S|, \quad (k_{2,0} = 55000) \quad (32)$$

$$\dot{k}_3 = k_{3,0} |S|, \quad (k_{3,0} = 1300) \quad (33)$$

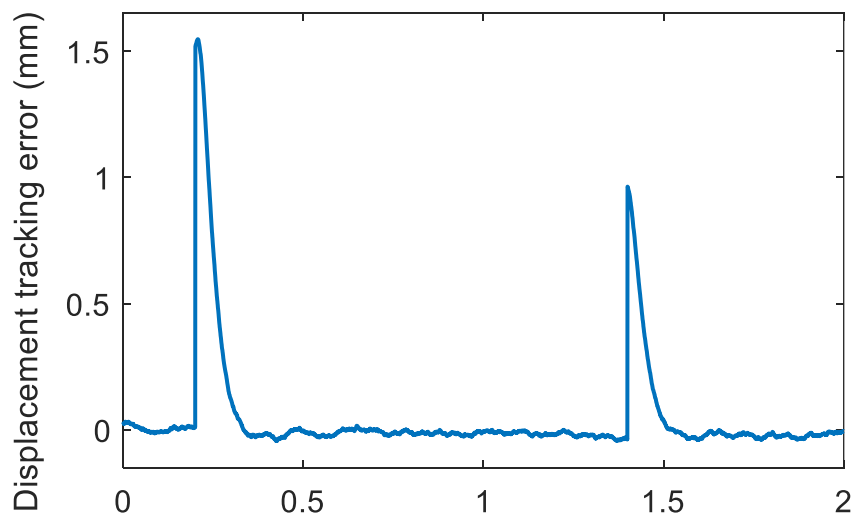
۵- نتایج شبیه‌سازی

در این قسمت، ابتدا دقت کنترل‌کننده مود لغزشی پیشنهادی همراه با تخمین‌گر فیلتر کالمن آنسنتد برای مدل با پارامترهای اسمی در حالت نبود گشتاور اغتشاشی مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. سپس، کارایی بالای کنترل‌کننده مود لغزشی تطبیقی پیشنهادی در برابر کنترل‌کننده مود لغزشی مرسوم در ردیابی دقیق مسیرهای مطلوب با عدم قطعیت در مدل‌سازی گشتاور فنر کلاچ نشان داده می‌شود. هدف، کنترل حرکت کلاچ از موقعیت اولیه به نقطه انتهایی است. بنابراین در این تحقیق، کنترل موقعیت کلاچ با استفاده از کنترل‌کننده‌های مود لغزشی مرسوم و تطبیقی مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد.

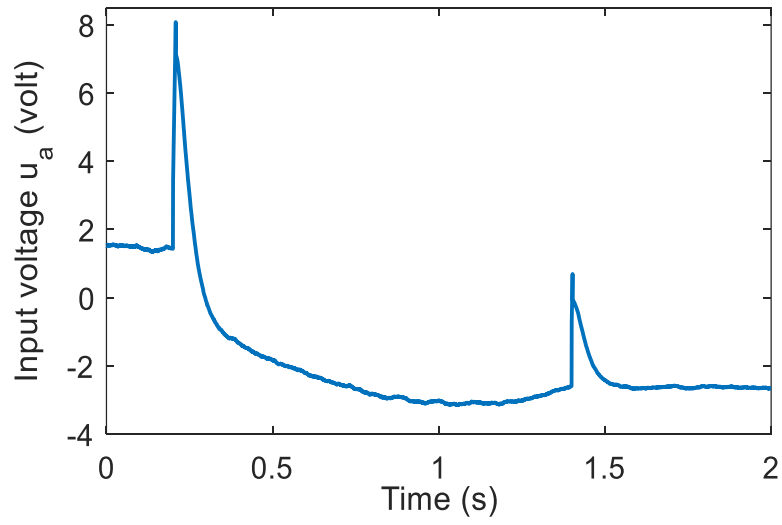
شکل ۱۳. عملکرد ردیابی جابجایی بلبرینگ کلاچ با استفاده از کنترل مود لغزشی

Fig. 13. Clutch bearing displacement tracking performance using SMC

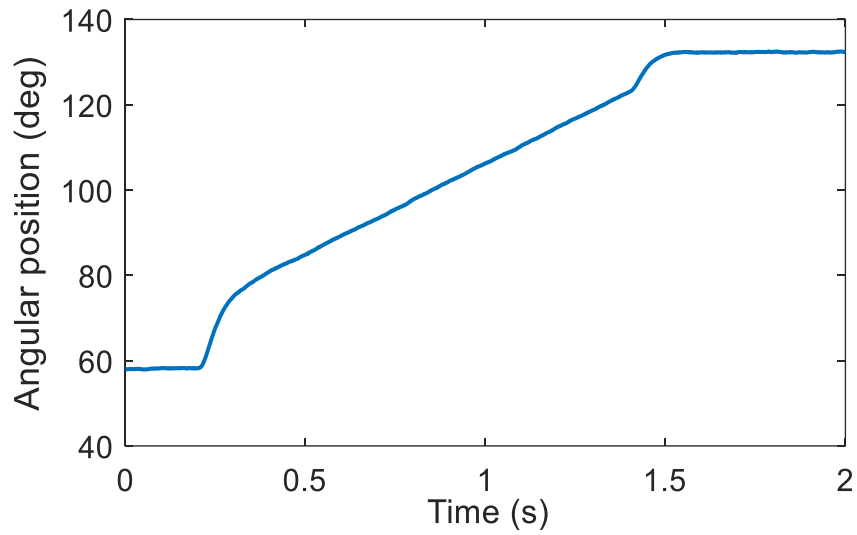
شکل ۱۴. خطای ردیابی جابجایی بلبرینگ کلاچ با استفاده از کنترل مود لغزشی

Fig. 14. Tracking error of clutch bearing displacement using SMC

شکل ۱۵. ولتاژ ورودی کنترلی

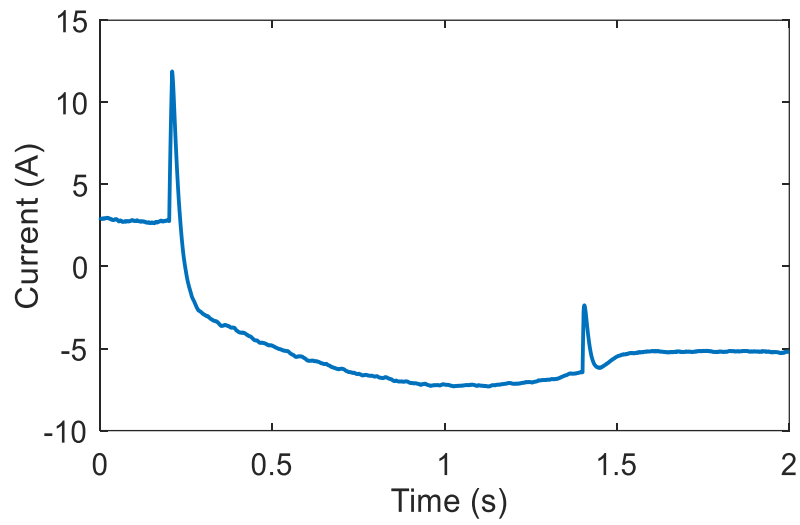
Fig. 15. Control input voltage

شکل ۱۶. موقعیت زاویه‌ای چرخ دنده عملگر

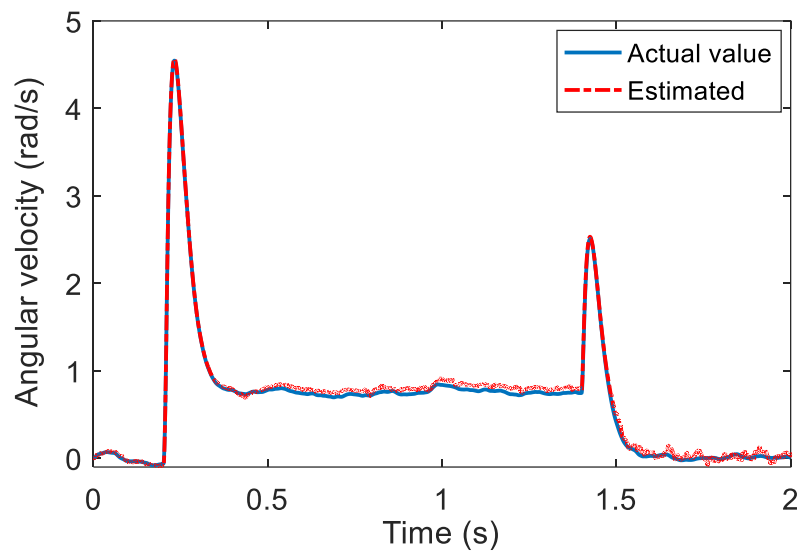
Fig. 16. Angular position of actuator gear

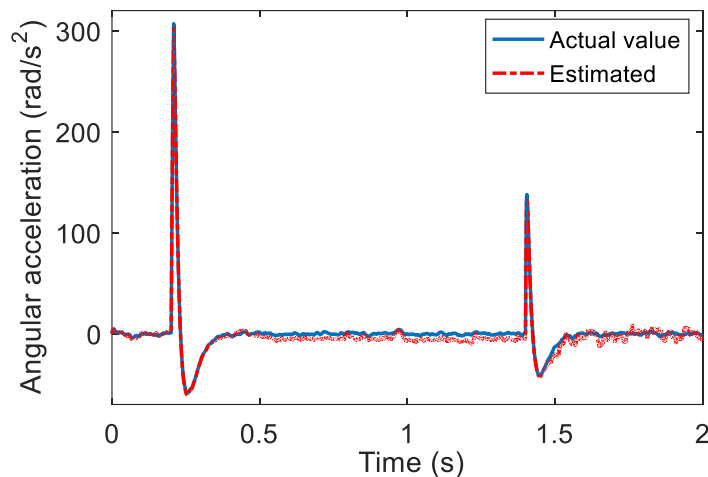
شکل ۱۷. جریان عبوری از مدار الکتریکی

Fig. 17. The current passing the electric circuit

شکل ۱۸. سرعت زاویه‌ای چرخ دنده عملگر

Fig. 18. The angular velocity of actuator gear

شکل ۱۹. شتاب زاویه‌ای چرخ دنده عملگر

Fig. 19. The angular acceleration of actuator gear

به این هدف، در ادامه، شبیه‌سازی‌ها تحت دو شرایط مختلف عدم قطعیت پارامترها در مدل‌سازی گشتاور فنر کلاچ انجام می‌شود. بنابراین فرض می‌شود که پارامترهای رابطه (۱۰) ابتدا ۱۰ درصد، سپس ۲۰ درصد کاهش یافته‌اند. به منظور ارزیابی عملکرد کنترل‌کننده تطبیقی پیشنهادی، نتایج شبیه‌سازی حاصل از کنترل مود لغزشی تطبیقی و کنترل مود لغزشی مرسوم با هم مقایسه می‌شوند. نتایج تحلیل در نمودارهای شکل ۲۰ که مربوط به کاهش ۱۰ درصدی پارامترهای ذکر شده است، مشاهده می‌شود. جابجایی بلبرینگ کلاچ و خطای ردیابی آن و نیز ولتاژ ورودی در نمودارهای شکل ۲۰ ترسیم شده‌اند. به همین ترتیب، نتایج شبیه‌سازی که مربوط به کاهش ۲۰ درصدی پارامترهای مذکور می‌باشد، در شکل ۲۱ نشان داده شده‌اند. یک شاخص مهم برای ارزیابی کمی بهتر سیستم‌های کنترل پیشنهادی، مقدار جذر میانگین مربعات^۱ خطای ردیابی موقعیت کلاچ است که به صورت زیر تعریف می‌شود:

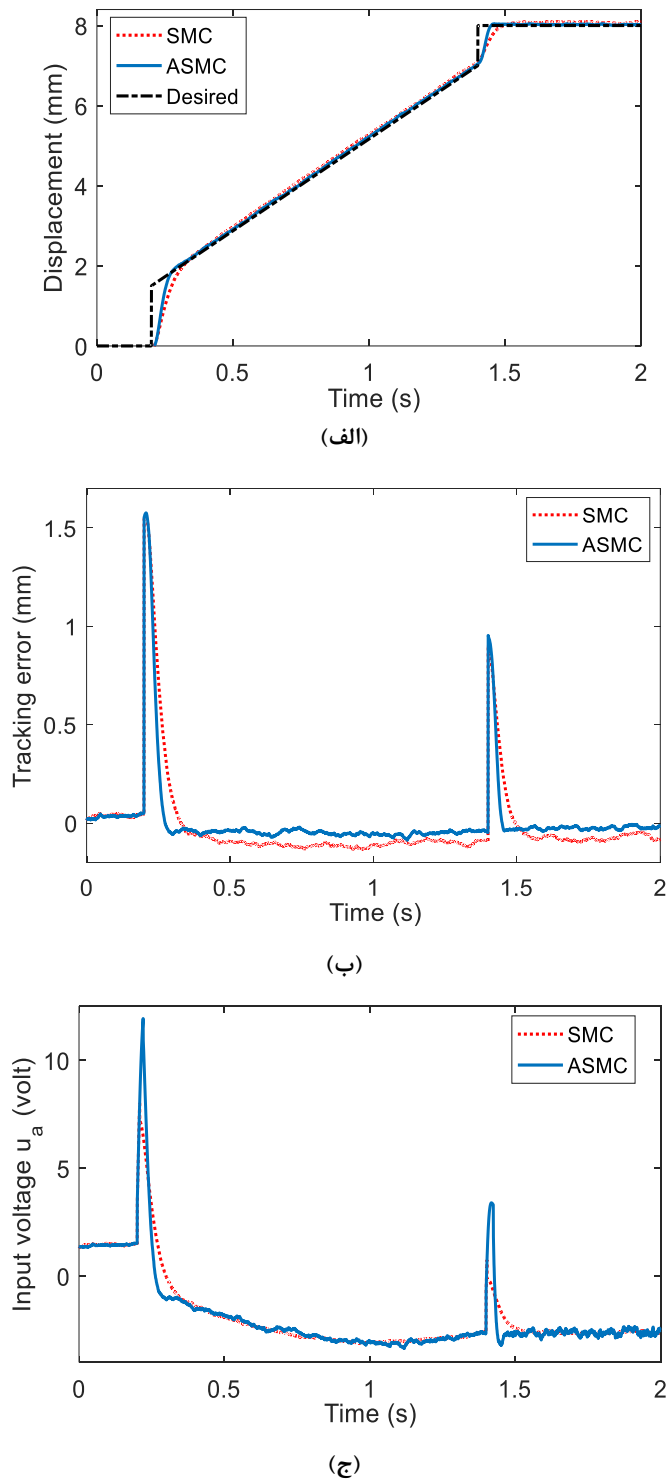
$$RMS(e_1) = \sqrt{\frac{1}{T} \int_0^T e_1^2 dt} \quad (35)$$

1 Root Mean Square (RMS)

مشاهده نمود.

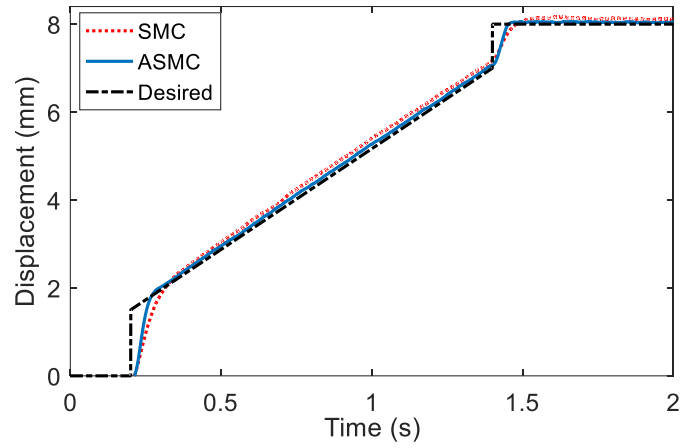
با توجه به نتایج شبیه‌سازی، می‌توان گفت که مقادیر تخمین‌زده شده با استفاده از فیلتر کالمن آنستند پیشنهادی بدون خطای قابل توجهی می‌باشد و کاملاً دقیق و قابل اعتماد است. البته، زمانی که پاسخ سیستم در حالت گذرا است و به حالت پایدار نرسیده است، نتایج تخمین کمی از مقادیر واقعی انحراف دارند. دلیل اصلی آن می‌تواند ناشی از تحریک ناکافی باشد. به‌طور کلی، دقت بالای تخمین‌گر را می‌توان مشاهده نمود که نشانگر مؤثر بودن فیلتر کالمن آنستند می‌باشد. همچنین، کارایی بالای کنترل‌کننده مود لغزشی طراحی‌شده با تخمین‌گر فیلتر کالمن آنستند در ردیابی دقیق مسیرهای مطلوب جابجایی بلبرینگ کلاچ نمایان می‌باشد.

با این حال، کنترل‌کننده مود لغزشی پیشنهادی نمی‌تواند در حضور عدم قطعیت پارامترها و اغتشاشات خارجی با دقت بالایی عمل کند. از آنجا که پارامترهای سیستم انتقال قدرت با توجه به طیف گسترده‌ای از شرایط مختلف رانندگی تغییر می‌کنند از جمله تغییر ضریب اصطکاک صفحه کلاچ و سفتی فنر دیافراگمی و سایش طولانی مدت در بازه رانندگی خودرو، بنابراین یک روش کنترل مود لغزشی تطبیقی برای تضمین عملکرد دقیق ردیابی و مقابله با عدم قطعیت‌ها و اغتشاشات، مورد نیاز است. برای دستیابی

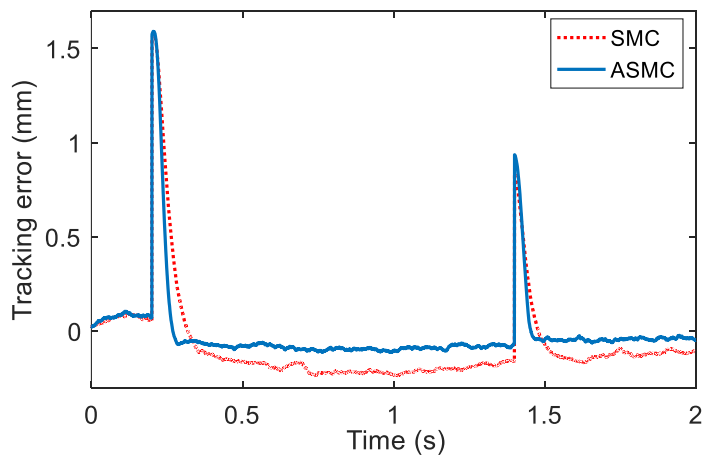

شکل ۲۰. بررسی عملکرد کنترلر مود لغزشی مرسوم در مقایسه با کنترلر مود لغزشی تطبیقی با حضور ۱۰٪ نامعینی پارامتری؛ (الف): جابجایی بلبرینگ کلاچ، (ب): خطای ردیابی جابجایی بلبرینگ کلاچ، (ج): ورودی کنترلی ولتاژ

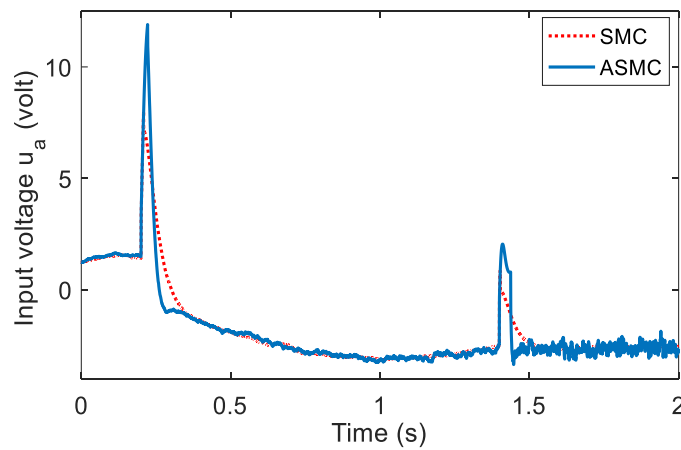
Fig. 20. Evaluation of SMC performance in comparison with the ASMC in the presence of 10% parameter uncertainties; (a): Clutch bearing displacement, (b): Tracking error of clutch bearing displacement, (c): Control input voltage

(الف)

(ب)

(ج)

شکل ۲۱. بررسی عملکرد کنترل مد لغزشی مرسوم در مقایسه با کنترل مد لغزشی تطبیقی با حضور ۲۰٪ نامعینی پارامتری؛ (الف): جابجایی بلبرینگ کلاچ، (ب): خطای ردیابی جابجایی بلبرینگ کلاچ، (ج): ورودی کنترلی ولتاژ

Fig. 20. Evaluation of SMC performance in comparison with the ASMC in the presence of 20% parameter uncertainties; (a): Clutch bearing displacement, (b): Tracking error of clutch bearing displacement, (c): Control input voltage

جدول ۲. مقایسه بین میانگین جذر مربعات خطای ردیابی موقعیت برای سیستم‌های مختلف کنترلی

Table 2. Comparison between the RMS of tracking error of position for different control systems

٪۲۰		٪۱۰		میزان نامعینی‌های پارامتری
کنترل مود لغزشی تطبیقی	کنترل مود لغزشی مرسوم	کنترل مود لغزشی تطبیقی	کنترل مود لغزشی مرسوم	سیستم کنترلی
۰/۲۲۵	۰/۲۸۲	۰/۲۱۶	۰/۲۵۱	میانگین جذر مربعات خطا (mm)
٪۲۰		٪۱۴		بهبود نسبی روش کنترل مود لغزشی تطبیقی

نوآوری‌های این مقاله را به شرح زیر می‌توان توضیح داد. اولین نوآوری، ایجاد یک مدل معتبر و صحه‌گذاری شده از طریق نتایج تست برای عملگر کلاچ الکترومکانیکی می‌باشد. مورد دوم، به‌کارگیری یک تخمین‌گر غیرخطی با استفاده از فیلتر کالمن آنستند است که جهت تخمین پارامترهایی که به‌سادگی قابل اندازه‌گیری نیستند مانند سرعت و شتاب زاویه‌ای چرخ دنده ورودی عملگر استفاده شد. مورد سوم، طراحی یک کنترل‌کننده مود لغزشی تطبیقی با کارایی بالاتر در مقایسه با کنترل‌کننده مود لغزشی مرسوم در ردیابی موقعیت بلبرینگ کلاچ در حالی که سیستم با عدم قطعیت‌ها مواجه شده است.

تشکر و قدردانی

نویسندگان مقاله از گروه تحقیق و توسعه شرکت صنعتی نیرومحركه به دلیل پشتیبانی فنی تشکر و قدردانی می‌نمایند.

منابع

- [1] G. Lucente, M. Montanari, C. Rossi, Modelling of an automated manual transmission system, *Mechatronics*, 17(2-3) (2007) 73-91.
- [2] S. Lin, S. Chang, B. Li, Gearshift control system development for direct-drive automated manual transmission based on a novel electromagnetic actuator, *Mechatronics*, 24(8) (2014) 1214-1222.
- [3] C.-Y. Tseng, C.-H. Yu, Advanced shifting control of synchronizer mechanisms for clutchless automatic manual transmission in an electric vehicle, *Mechanism and machine theory*, 84 (2015) 37-56.
- [4] J. Horn, J. Bamberger, P. Michau, S. Pindl, Flatness-based clutch control for automated manual transmissions,

مقادیر جذر میانگین مربعات خطای ردیابی موقعیت برای سیستم‌های مختلف کنترلی در جدول ۲ ذکر شده‌اند. نتایج، نشانگر تأثیر زیاد در بهبود عملکرد کنترل‌کننده مود لغزشی تطبیقی پیشنهادی در برابر کنترل‌کننده مود لغزشی مرسوم در ردیابی مسیرهای مطلوب می‌باشد. همچنین، متغیرهای حالت سیستم با استفاده از فیلتر کالمن آنستند بدون خطای قابل توجهی تخمین زده شده است.

۶- نتیجه‌گیری

در این مقاله یک کنترل‌کننده مود لغزشی تطبیقی همراه با تخمین‌گر فیلتر کالمن آنستند برای سیستم کلاچ خودکار طراحی شد. سپس پایداری کنترل‌کننده پیشنهادی با استفاده از قضیه لیاپانوف مورد بررسی قرار گرفت و به دنبال آن، به ارزیابی مقاوم‌بودن سیستم کنترل طراحی شده با انجام برخی شبیه‌سازی‌های کامپیوتری بر اساس یک مدل غیرخطی برای عملگر کلاچ پرداخته شد. این تحلیل تحت دو شرایط مختلف عدم قطعیت پارامترها انجام شد. به این صورت که پارامترهای مدل فنر کلاچ ۱۰ و ۲۰ درصد کاهش یابد. نتایج حاصل شده، بیانگر عملکرد بهتر کنترل‌کننده مود لغزشی تطبیقی طراحی شده ترکیبی با تخمین‌گر در بهبود نسبی جذر میانگین مربعات خطای ردیابی موقعیت برای دو سیستم با عدم قطعیت‌های مذکور به‌ترتیب برابر ۱۴ و ۲۰ درصد در مقایسه با کنترل‌کننده مود لغزشی مرسوم می‌باشد. همچنین از فیلتر کالمن آنستند جهت تخمین کامل متغیرهای حالت به‌طور دقیق استفاده شد.

- Journal of Passenger Cars-Mechanical Systems, 6(2013-01-2587) (2013) 1510-1517.
- [13] M. Pettersson, L. Nielsen, Gear shifting by engine control, IEEE Transactions on Control Systems Technology, 8(3) (2000) 495-507.
- [14] M. Pettersson, L. Nielsen, Diesel engine speed control with handling of driveline resonances, Control Engineering Practice, 11(3) (2003) 319-328.
- [15] B. Gao, Y. Lei, A. Ge, H. Chen, K. Sanada, Observer-based clutch disengagement control during gear shift process of automated manual transmission, Vehicle System Dynamics, 49(5) (2011) 685-701.
- [16] A. Bagheri, S. Azadi, A. Soltani, A combined use of adaptive sliding mode control and unscented Kalman filter estimator to improve vehicle yaw stability, Proceedings of the Institution of Mechanical Engineers, Part K: Journal of Multi-body Dynamics, 231(2) (2017) 388-401.
- [17] R. Temporelli, M. Boisvert, P. Micheau, Control of an electromechanical clutch actuator using a dual sliding mode controller: Theory and experimental investigations, IEEE/ASME Transactions on Mechatronics, 24(4) (2019) 1674-1685.
- [18] S.A. Haggag, Sliding mode adaptive PID control of an automotive clutch-by-wire actuator, SAE International Journal of Passenger Cars-Mechanical Systems, 9(2016-01-9106) (2016) 424-433.
- [19] X. Zhu, H. Zhang, J. Xi, J. Wang, Z. Fang, Robust speed synchronization control for clutchless automated manual transmission systems in electric vehicles, Proceedings of the Institution of Mechanical Engineers, Part D: Journal of Automobile Engineering, 229(4) (2015) 424-436.
- [20] H. Ren, S. Chen, T. Shim, Z. Wu, Effective assessment of tyre-road friction coefficient using a hybrid estimator, Vehicle System Dynamics, 52(8) (2014) 1047-1065.
- Control engineering practice, 11(12) (2003) 1353-1359.
- [5] D.S. Cheng, J.W. Zhang, X.F. Ye, X.-F. Huang, Sliding mode control approach for electrically controllable clutch of AMT based on the feedback linearization, Journal of Dong Hua Univ., Engl. Edn, 20(3) (2003) 88-93.
- [6] J. Zhang, L. Chen, G. Xi, System dynamic modelling and adaptive optimal control for automatic clutch engagement of vehicles, Proceedings of the Institution of Mechanical Engineers, Part D: Journal of Automobile Engineering, 216(12) (2002) 983-991.
- [7] G. Liu, S. Daley, Optimal-tuning nonlinear PID control of hydraulic systems, Control Engineering Practice, 8(9) (2000) 1045-1053.
- [8] Y. Zhao, Z. Liu, L. Cai, W. Yang, J. Yang, Z. Luo, Study of control for the automated clutch of an automated manual transmission vehicle based on rapid control prototyping, Proceedings of the Institution of Mechanical Engineers, Part D: Journal of Automobile Engineering, 224(4) (2010) 475-487.
- [9] X. Song, Z. Sun, X. Yang, G. Zhu, Modelling, control, and hardware-in-the-loop simulation of an automated manual transmission, Proceedings of the Institution of Mechanical Engineers, Part D: Journal of Automobile Engineering, 224(2) (2010) 143-160.
- [10] Z. Chen, B. Zhang, N. Zhang, H. Du, G. Kong, Optimal preview position control for shifting actuators of automated manual transmission, Proceedings of the Institution of Mechanical Engineers, Part D: Journal of Automobile Engineering, 233(2) (2019) 440-452.
- [11] G. Kong, N. Zhang, B. Zhang, Novel hybrid optimal algorithm development for DC motor of automated manual transmission, International Journal of Automotive Technology, 17(1) (2016) 135-143.
- [12] J. Oh, J. Kim, S. Choi, Robust feedback tracking controller design for self-energizing clutch actuator of automated manual transmission, SAE International

چگونه به این مقاله ارجاع دهیم

A. Soltani, M. Arianfard, Clutch Position Control for an Automated Manual Transmission Using Electromechanical Actuators, Amirkabir J. Mech Eng., 54(4) (2022) 769790.

DOI: [10.22060/mej.2021.20470.7238](https://doi.org/10.22060/mej.2021.20470.7238)

